

บทที่ 1

บทนำ

ไม้ดอกไม้ประดับเป็นพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงแต่ใช้พื้นที่ปลูกน้อยจึงเป็นกลุ่มของพืชเศรษฐกิจที่เกษตรกรในต่างประเทศเลือกปลูกเพื่อการค้า ประเทศไทยมีสภาพพื้นที่ปลูกและมีภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชกลุ่มนี้ในหลาย ๆ แหล่งของประเทศซึ่งสามารถจะเลือกปลูกชนิดของไม้ดอกไม้ประดับได้ทั้งไม้เมืองหนาวและไม้เมืองร้อน ประกอบกับความต้องการใช้พืชกลุ่มนี้มีค่อนข้างมากภายในประเทศดังจะเห็นได้จากมีการนำเข้าไม้ตัดดอกจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) จึงได้กำหนดเป้าหมายการผลิตไม้ดอกไม้ประดับให้มีการเพิ่มพื้นที่ปลูกไม้ดอกจาก 45,000 ไร่ในปี พ.ศ. 2541 เป็น 50,000 ไร่ในปี พ.ศ. 2544 หรือมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3.48 ต่อปีและเพิ่มผลผลิตจาก 64,570 ตันในปี พ.ศ. 2541 เป็น 71,741 ตันในปี พ.ศ. 2544 หรือมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3.57 ต่อปี โดยมีเป้าหมายการตลาดในการส่งออกจากเดิม 11,699 ตัน เป็น 15,571 ตัน นอกจากนี้ยังมีแผนงานเร่งขยายตลาดส่งออกไม้ดอกเมืองร้อนให้มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี และมีมาตรการในการดำเนินการไว้ด้วยอีก 4 แผนงาน คือ การปรับโครงสร้างการผลิต การวิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการสนับสนุนการตลาด (ไตรรัตน์, 2542)

ไม้ดอกประเภทหัวเมืองร้อนมีความหลากหลายสูงและไม้ดอกในกลุ่มนี้หลายชนิดที่เจริญเติบโตได้ดีในประเทศไทย อีกทั้งกลุ่มที่เป็นพืชพื้นเมืองและกลุ่มที่เป็นพืชที่นำเข้ามาปลูกในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้วจนเหมือนกับเป็นพืชพื้นบ้านนั้นก็มีหลายชนิดที่มีศักยภาพในการเป็นไม้ดอกเศรษฐกิจที่มีอนาคตไกล บางชนิดได้รับความสนใจและมีการศึกษาวิจัยเพื่อเป็นไม้ตัดดอกเมืองร้อนในต่างประเทศ ดังเช่นที่รายงานไว้โดย Hagiladi *et al.* (1996), Lehmler (1992) และ Meerow *et al.* (1992) เป็นต้น ไม้ดอกกลุ่มนี้จึงน่าจะได้รับความสนใจเพราะปลูกเลี้ยงดูแลรักษาง่ายและเจริญเติบโตได้ดีในสภาพธรรมชาติของประเทศไทยทำให้การลงทุนในการผลิตไม่น่าจะสูงนัก

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าไม้ดอกประเภทหัวเมืองร้อนเป็นกลุ่มของไม้ที่ น่าจะได้รับความสนใจ แต่ถ้าไม้กลุ่มนี้ไม่ได้รับการแนะนำและเผยแพร่ถึงศักยภาพการเป็นไม้ตัดดอกอนาคตอย่างจริงจังแล้วเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกเป็นการค้าและประชาชนผู้บริโภคก็จะไม่รู้จักรับใช้ประโยชน์ของไม้กลุ่มนี้เท่าที่ควร จึงควรที่นักวิชาการจะให้ความสำคัญแก่การศึกษาไม้ดอกกลุ่มนี้ให้มากขึ้นและพัฒนาอย่างจริงจังเพื่อเทคโนโลยีการผลิต

ช่อนกลิ่นเป็นไม้ดอกประเภทหัวเมืองร้อนชนิดหนึ่งที่มีการปลูกเพื่อตัดดอกมาเป็นเวลานานแล้วในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย แต่ไม้ดอกชนิดนี้ไม่ได้รับความนิยมมากเท่าที่ควรในเวลาที่ผ่านมา ทำให้ตลาดของไม้ดอกชนิดนี้แคบกว่าไม้ดอกชนิดอื่น ๆ แต่ปัจจุบันค่านิยมเกี่ยวกับช่อนกลิ่นได้เปลี่ยนไปเนื่องจากได้รับการแนะนำวิธีการใช้ประโยชน์จากร้านดอกไม้ในเมืองใหญ่มากขึ้น ประกอบกับการที่ได้มีการผลิตและใช้ประโยชน์ดอกช่อนกลิ่นในต่างประเทศมากขึ้นทั้งในด้านการเป็นไม้ตัดดอก (Gonzalez *et al.*, 1992; Shillo, 1992) และการผลิตน้ำหอมจากดอกช่อนกลิ่นในทวีปยุโรปอีกด้วย (Moody, 1990) จึงทำให้ช่อนกลิ่นน่าจะมีศักยภาพสูงในทางการค้าในอนาคตได้

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับช่อนกลิ่นยังมีอยู่น้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการสร้างดอกตลอดจนการผลิตหัวพันธุ์ ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวเพื่อได้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการผลิตดอกและผลิตหัวเป็นการค้าต่อไป